

Zoöl. Mus. Denmark Z 39757, ♂ juv. 29 Juni '43. Haderslev, Zuid-Jutland. + (dood gevonden) 20 Jan. '46, Den Helder. (Museum Leiden).

Tsjechoslowaakse, in Overijssel.

Zoo Praha Bohemia E 57611, ♂ juv. 8 Juni '44. Bukovina (50°08' N, 15° 50' O) bij Pardubice. + (dood gevonden) 30 Sept. '45 aan IJsselmeer bij Kampen. (t. K.).

Tsjechoslowaakse, in Gelderland.

N. Museum Praha CSR. C 680, ♂ juv. 8 Juni '34. Bohdalnec (50°06' N, 15°, 41' O) bij Pardubice. + (dood gevonden) 11 Oct. '45 aan IJsselmeer bij Elburg. (t. K.).

Larus canus — Stormmeeuw.

Deense, in Friesland.

Skovgaard K 16255, ♂ juv. 25 Juli '44, Rotholm. + (dood gevonden) 23 Sept. '44. Minnertsga; bericht ontvangen van G. Bosch. (t. K.).

Larus marinus — Mantelmeeuw.

Russische, in Friesland.

Moskwa 80 739 D, ♂ juv. 4 Juli '40. Kharlow-eiland, Oost Moermankust, Kas-sian Lapland. + (verongelukt) medio Febr. '42. Dokkum; ring ontvangen van G. Bosch. (t. K.).

LITERATUUR.

- 1a. Dupond, Ch.: Oeuvre du baguage des oiseaux en Belgique. Exercice 1943. Le Gerfaut, **34**, p. 83—84.
- b. —: Idem, Exercice 1944. Ibidem, **35**, p. 100—102.
- 2a. Jägerskiöld, L. A.: Göteborgs Naturhistoriska Museums ringmärkingar av flyttfåglar under 1942. Göteborgs Musei Arstryck 1943. p. 69—83.
- b. —: Idem, under 1943. Ibidem, 1944. p. 73—88.
- c. —: Idem, under 1944. Ibidem, 1945, p. 74—89.
3. Ricerche di Zoologia applicata alla Caccia. Istituto Zoologico della R. universita di Bologna.
 - a. XV: F. Caterini: L' Osservatorio ornitologico di Pisa nel quinquennio 1936—1940. Bologna. 1941. p. 1—38.
 - b. XVI: A. Duse: Risultati degli inanellamenti dell' Osservatorio Ornitologico del Garda negli anni 1936—1940. Bologna. 1941. p. 1—60.
 - c. XVII: G. Altini: Repertorio degli inanellamenti e delle riprese dell' Osservatorio Ornitologico Ligure negli anni dal 1936 al 1940. Bologna. 1942. p. 1—44.
 - d. XVIII: —: L' attivita dell' Osservatorio Ornitologico della Mesola nel quinquennio 1936—1940. Bologna 1942. p. 1—116.
 - e. XIX: —: Uccelli inanellati dall' Osservatorio Ornitologico di Ancona e riprese conosciute nel quinquennio dal 1936 al 1940. Bologna. 1943. p. 1—40.

Kampen, Maart 1946.

Korte mededeelingen.

Buizerd (*Buteo buteo*) slaat boschuil (*Strix aluco*)

Op 11 November 1945 zagen de heeren E. Caselli en Steinbusch te Valkenburg-Houthem vanaf den Dahlemerweg aldaar een grooten roofvogel omhoog stooten in het struikgewas langs het z.g. Vogelbosch. Zij gingen er heen in de veronderstelling, dat de vogel op een konijn had gestooten. Naderbij ko-

mende, zagen zij, dat er een heftige worsteling in de struiken plaatsvond. De roofvogel had een uil geslagen en hield zijn prooi stevig vast. Het struikgewas ter plaatse was zoodanig met z.g. „rierank“ (wilde clematis) doorgroeid, dat de roofvogel er in verward geraakte en met zijn prooi, die hij steeds bleef vasthouden, werd gegrepen, waarbij hij zijn nog vrijen klauw diep in een der polsen van Steinbusch sloeg en niet meer losliet, zoodat deze wel was gedwongen den vogel neer te slaan. Het dier bleef zijn prooi ook toen nog vasthouden. De doode dieren werden opgezet, doch zóó slecht, dat ze spoedig werden weggeschonken en naar Maastricht verhuisden.

Op het einde dier maand vernam ik het geval en meldde het Mej. Dr W. van de Geyn, conservatrice van het Natuurhistorisch Museum aldaar, die er na veel moeite in slaagde de beesten op te sporen en te determineeren, waarbij bleek, dat de uil een boschuil was en de roofvogel..... een donker exemplaar van den buizerd. Voor de vele moeite, welke zij zich in deze heeft gegeven, bedank ik haar hierbij nogmaals.

Ik vind het geval te interessant om het te verzwijgen. Wij hebben hier voor ons een der weinige gevallen, waarbij vaststaat, dat de buizerd een groote prooi levend weet te grijpen. Wel is waar vermeldt bijv. O. Uttenhöfer, Die Ernährung der deutschen Raubvögel und Eulen (1939), onder de groote prooïdieren van den buizerd o.a. wild konijn (oud en jong), haas (oud en jong), jonge ree, houtduif, huishoen, patrijs, fasant, gaai (oud en jong), bonte kraai (jong), kraai (jong), roek (oud), taling, ransuil (jong), uil (species?) enz., doch in geval het volwassen hazen, wilde konijnen, houtduif, huishoen en fasant betreft, is de schrijver de meening toegedaan, dat dit kadavers of zieke dieren zijn geweest of wel de resten van prooïdieren van slechtvalk of havik. Vliegende vogels zou de buizerd volgens hem niet kunnen grijpen, alhoewel hij daartoe toch in staat wordt geacht voor wat patrijzen betreft.

Deze opvatting kan ik slechts ten deele onderschrijven. Zonder twijfel is de buizerd een aasvreter en als men in zijn krop of maag of onder zijn horst resten van een jonge ree vindt, dan mag men gerust veronderstellen, dat deze van een kadaver afkomstig zijn. Ook dood of stervend gevonden volwassen hazen en wilde konijnen bijv. worden door den buizerd als voedsel gebruikt. Dat hij althans volwassen wilde konijnen (jonge, waar deze veel voorkomen, vormen in het voorjaar soms zijn hoofdvoedsel), jonge kippen, volwassen gaaien, steenuil en zeer waarschijnlijk ook volwassen patrijzen levend weet te grijpen, moge uit de volgende feiten blijken.

Omstreeks 1915 zag J. Knols te Houthem (destijds veldwachter aldaar en mij als zeer betrouwbaar en scherpzinnig vogelwaarnemer en vogelkenner sinds 29 jaar bekend) een buizerd aldaar wegvliegen met een steenuil in zijn klauwen, welke hij terstond daarop liet vallen. Toen Knols het uiltje opraapte, was het nog warm.

Op 20 October 1919 werd te Houthem een buizerd geschoten, welke achter vliegende patrijzen joeg en zodoende onder schot kwam. In de maag van den vogel bevond zich een poot van een wild konijn.

Den 29sten September 1920 zag wijlen Mr Dr R. Baron Snouckaert van Schauburg in het Ravensbosch te Houthem een buizerd op den grond zitten, bezig te vreten van een versch volwassen wild konijn.

15 October 1920 zag J. Knols voornoemd te Houthem een buizerd opvliegen van een volwassen doode haas. Vermoedelijk betrof het hier echter een kadaver. Dienzelfden dag zag hij in het Ravensbosch aldaar een exemplaar wegvliegen van een volwassen, dood wild konijn. Of dit door den roofvogel was geslagen of dood gevonden kon niet worden vastgesteld.

9 Februari 1921 zag jachtopziener J. Nix te Houthem in het veld een slecht-

valk zitten met als prooi een patrijs. In de onmiddellijke nabijheid van den valk zat een buizerd op den grond toe te kijken!

In Juli 1922 specialiseerde een buizerd zich in jonge haantjes, welke hij brutaalweg greep op het erf van een boerderij te Houthem. Nadat hij er meerdere had geslagen, moest aan de klachten van den eigenaar worden gehoor gegeven en de vogel worden gevangen. Toen het dier op 16 Juli weer een bijna slachtrijp jong haantje had geslagen en ten deele reeds verslonden, werd het verjaagd en kort daarop bij zijn achter gelaten prooi gevangen.

11 October 1922 hoorde J. Knols in het Kloosterbosch te Houthem een wild konijn schreeuwen en dacht hij, dat het dier in een strik was gelopen. Op het geluid afgaande, zag hij een buizerd van een volwassen wild konijn opvliegen. Het konijn was zwaar gewond aan schouders en hals en viel als het trachtte te vluchten een paar malen om.

Gedurende die maand werden te Houthem op vele plaatsen de resten van geslagen konijnen gevonden en een paar malen een buizerd daarvan opgejaagd. Op 19 October werd nogmaals geconstateerd, dat een buizerd een volwassen wild konijn sloeg (onnoedig te vermelden, dat het in alle gevallen den buizerd en niet bijv. den havik betrof).

Op 2 April 1927 zag ik in het Ravensbosch te Houthem 3 buizerden in de sparren op een der hooge koppen in het bosch. Een daarvan stiet van daar drie maal mis op volwassen wilde konijnen. Het lukt dus niet altijd. Jonge konijnen ontsnappen soms ook. Zoo zag Jos. van de Broeck te Houthem in het Ravensbosch op 29 April 1927 aldaar een buizerd in een eik zitten. Onder den vogel speelden nabij hun hol enkele jonge wilde konijnen. De buizerd blijft rustig zitten en neemt schijnbaar geen notie van het wild. Een volwassen wild konijn loopt van het hol af onder den eik, waarin de roofvogel zit, door en de boschhelling op. Ook dit wordt met rust gelaten. Nauwelijks echter volgt een der jonge konijnen dezelfde richting tot op een 15 à 20 meter van het veilig hol af, of de buizerd vliegt op het diertje toe. De vogel stiet niet in volle vaart, doch zweefde kalm, laag boven den grond naar zijn prooi en greep deze. Toen volgde een worsteling, waarbij de kleine knager zich heftig weerde en de roofvogel met zijn prooi over den grond rolde. Het konijntje tracht het beschermende hol te bereiken: kruipt en wringt zich in de richting daarvan, doch de roofvogel houdt zijn prooi stevig vast. Er schijnt geen ontkomen aan. Dan op eens stooten twee kraaien (*Cortus corone*) onder een nijdig „karr, karr” op den buizerd, welke aanstonds zijn prooi loslaat en wegvliegt, achtervolgd door de twee kraaien. Het konijntje verdween daarop nog vlug loopend en blijkbaar dus nog niet ernstig gewond in zijn hol.

Ik beschik op het oogenblik jammer genoeg niet over mijn complete aantekeningen, anders zou ik nog meer gedetailleerde feiten in deze kunnen noemen. Zoo herinner ik me echter positief twee gevallen, waarin te Houthem werd vastgesteld, dat een buizerd een volwassen en volkomen vlugge gaai greep. In één geval wist de gaai, nadat de buizerd was verjaagd, nog weg te vliegen, in het andere was de prooi reeds stervende.

Ook werd de buizerd meermalen aangetroffen, jagend in het veld achter patrijzen (zie ook *Orgaan Cl. N.V.*, 5, 1932, p. 124 en *Limosa*, 13, 1940, p. 103—104), doch ik herinner me niet meer of ook het grijpen werd gezien. Wel vond ik in de buizerdmagen herhaaldelijk de resten van patrijzen, doch dit kunnen ook reeds zieke of doode vogels geweest zijn, welke door den buizerd waren gevonden.

Valkenburg Houthem, 10 Maart 1946.

P. Hens.

Uilen-invasie en uilen-sterfte, winter 1944/45, bij Kampen.

Winter 1944/45 had in de omgeving van Kampen, met name in de Noordoostpolder, een invasieachtig optreden van uilen plaats, vooral van kerkuilen (*Tyto alba*), gepaard gaande met grote sterfte, evenals zulks tien jaar geleden het geval was (zie Orgaan Cl. N.V., 7, p. 172—182). Mede naar aanleiding van een door de Directie van de Wieringermeer (Noordoostpolderwerken uitgegaan schrijven werden bij de Plantkundige afdeling van het Laboratorium te Kampen 36 kerkuilen (*Tyto alba*), 6 velduilen (*Asio flammeus*) en 3 ransuilen (*Asio otus*) ingeleverd, terwijl vele andere exemplaren bij een praeparateur ter plaatse terecht kwamen. De slachtoffers vertoonden een zelfde ziektebeeld als tijdens de vorige invasie: vaak waren zij vóór hun dood als het ware versuft, hun buikhuid was vaak groenachtig, min of meer vergaan, de maag bijna steeds leeg en van binnen meestal geheel of gedeeltelijk zwart, terwijl de vogels zeer vermagerd waren: het minimum gewicht bedroeg voor de velduil 198 gr tegen 350 gemiddeld (Heinroth, Die Vögel Mitteleuropas, 2, p. 36), voor de kerkuil 185 tegen 330 (ibidem, p. 9) en voor de ransuil 162 tegen 300 (ibidem, p. 22). Het voornemen om enkele exemplaren op te zenden naar het Instituut voor Parasitaire en Infectie-ziekten van de Veeartsenijkundige Faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht kon door de oorlogsomstandigheden niet ten uitvoering worden gebracht: de vogels bedierven in de koelcel van het abattoir door uitschakeling van de elektrische stroom. Op 13 Maart 1945 bezocht ik zelf de N.O. polders en vond bij verschillende graanklappen een massa uilenballen, waarvan ik een trommel vol verzamelde. (Het onderzoek daarvan werd door vertrek van den persoon, die dit op zich had genomen, nog niet beëindigd). Voorts vlogen van de klappen enkele kerkuilen op en vond ik tevens een nog vers dood ex., terwijl ook op grote afstand enkele uilen rond vlogen. Van de slachtoffers waren er drie geringd: een velduil, die een jaar te voren bij Schokland was geboren (coll. ten Kate), een kerkuil, 1 Februari '45 op Schokland gevangen en na een week lang te zijn verpleegd, te Kampen los gelaten, maar begin Maart dood gevonden bij de Ramspol en tenslotte een kerk- of velduil met ring Helgoland 344 436, die begin November 1944 bij Ens (N.O. polder) werd geschoten. De sterfte had zijn hoogtepunt in de eerste weken van Maart.

C. G. B. ten Kate.

Eenden-sterfte, najaar 1945, bij Kampen.

Vooraf in de laatste decade van September 1945 werden aan de IJsselmeerkust bij Kampen en in de Noordoostpolder veel dode eenden gevonden, zo o.a. op één plek \pm 50 stuks, meest pijlstaarten, maar ook talingen, slobenden en smienten. De ziekte verliep zeer acuut en de vogels waren dan ook niet vermagerd. Bij een paar door den dierenarts van de N.O. polder naar Utrecht opgezonden slachtoffers werd vogelcholera als doodsoorzaak geconstateerd.

C. G. B. ten Kate.

Het Rotterdamse exemplaar van de haakbek (*Pinicola enucleator*)

Volgens de „Nederl. Vogels” (p. 106) was het σ , op 9 Nov. 1890 te Peize (Dr.) gevangen, dat later naar Engeland werd verkocht, het enige bekende Nederlandse exemplaar. Sindsdien werd nog een tweede vondst vermeld door E y k m a n, (Orgaan Cl. N.V., 8, p. 62) die in de collectie van het Natuurhistorisch Museum te Rotterdam een σ aantrof, geëtiketteerd: „3 Mei 1931, Rotterdam”. Einde April 1946 berichtte de conservator H. L a n d s m a n mij, dat deze vogel begin November 1928 (spatiëring van mij, t. K.) in uitgeputte staat op opgespoten terrein (polder Mathenesse) met de hand was

gevangen door den heer G. P. A. Frylink te Rotterdam. Hij tekent daar nog bij aan, dat de prachtig rode kleur gedurende de gevangenschap is verdwenen, een verschijnsel, dat zich meestal voor doet in gevangenschap bij kruisbek, kneu, enz. Beide nederlandsche vondsten stammen dus uit de maand November.

C. G. B. ten Kate.

Goudhaantje (*Regulus regulus*), vastgekleefd aan kastanjeknoppen

Op 30 Dec. 1945 vonden N.J.N.-ers een pas dood ex., vastgekleefd aan kastanjeknoppen in een stapel takken, in de omgeving van Zwolle. Het ex. werd niet tak en al op het aldaar gehouden wintervongres gedemonstreerd.

H. J. Slijper.

Visarend (*Pandion haliaetus*) wordt door te zware prooi onder water getrokken.

De heer J. L. H. Hazeloop te Anna-Paulowna, berichtte mij d.d. 9 Juni 1945 (in litteris) o.a. het volgende over een door hem op 1 Juni van dat jaar aan het Amstelmeer waargenomen visarend: „..... op een 200 m afstand liet hij zich plotseling vallen, dook geheel onder water, kwam weer boven en trachtte een grote vis, waarschijnlijk een karper, uit het water te slepen. Verder dan halfweg kreeg hij hem echter niet, de vis trok de vogel onder, tot alleen zijn kop nog boven water uit stak. Nog een poging volgde..... doch weer mislukte het. Naar (zeer ruwe) schatting was het een karper van 5 à 6 pond. Toen die tweede poging mislukte, heeft hij de vis losgelaten en ving vlak daarop, op misschien 40 m afstand van zijn eerste onderdompeling een visje van veel kleinere afmeting, ik zou zeggen van -- 25 cm lengte. Deze werd meegenomen naar een paal van een verzameling netten op vrij grote afstand..... Zeer duidelijk was te zien hoe de hele vogel eigenaardige ribbewegingen maakte, volgens de Nederl. Vogels, blz. 489, om zich van de waterdruppels te ontdoen”. Volgens Nie th a m m e r (Handbuch d. deutschen Vogelkunde, II, p. 281) werd meermalen vastgesteld, dat een visarend bij het slaan van een te grote en te zware vis, niet weer boven kwam, zo gegrepen kon worden of verdronk.

C. G. B. ten Kate.

Jaarverslagen over 1944 en 1945.

In het clubjaar 1944 kwam geen wijziging in de samenstelling van het Bestuur en van de Redactie.

Aan de beurt van aftreden was dit jaar Jhr Dr Ir F. C. van Heurn, die bij acclamatie werd herkozen.

Uitgeschreven werden twee vergaderingen, die beide zeer goed bezocht waren, nl. op 9 Januari te Amsterdam en op 20 Mei te Kampen, gevolgd door een excursie naar het Kampereiland, waaraan, ondanks het slechte weer, 20 leden deelnamen. Het werd een vrijwel verregende tocht. Desniettegenstaande werden nog enkele interessante waarnemingen gedaan.

Van het behandelde in de vergaderingen verdient vooral gememoreerd een lezing van den heer de Vries over de waarde en de beteekenis van de oölogie voor de vogelkunde en van den heer J. Muller over de avifauna van de nieuwe Zuiderzee-polders (met lichtbeelden).

In Januari 1944 had de eerste vergadering plaats van het nieuw opgerichte „Ornithologische Comité”, bestaande uit bestuursleden van de N.O.V. en de